



Briuselis, 2020 09 24
COM(2020) 591 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

dėl ES skaitmeninių finansų strategijos

1. Aplinkybės

Ateityje finansai taps skaitmeniniai: vartotojai ir įmonės vis dažniau naudojasi skaitmeninėmis finansinėmis paslaugomis, inovatyvūs rinkos dalyviai diegia naujas technologijas, o dabartiniai verslo modeliai keičiasi. Skaitmeniniai finansai padėjo piliečiams ir įmonėms įveikti beprecedentę situaciją, susiklosčiusią dėl COVID-19 pandemijos. Pavyzdžiui, elektroninis tapatybės patikrinimas sudarė sąlygas vartotojams nuotoliniu būdu atsidaryti sąskaitas ir naudotis įvairiomis finansinėmis paslaugomis. Vis daugiau mokėjimų parduotuvėse dabar yra skaitmeniniai ir bekontakčiai, be to, smarkiai išaugo internetinių pirkinių (e. prekybos) dalis. *FinTech* sprendimai padėjo išplėsti galimybes sparčiau gauti paskolas, be kita ko, vyriausybės reaguojant į COVID-19 krizę remiamas paskolas. Taip pat tampa vis svarbiau užtikrinti saugų ir patikimą skaitmeninės infrastruktūros objektų veikimą, nes vis daugiau žmonių naudojasi elektroninėmis finansinėmis paslaugomis, o patys finansų sektoriaus darbuotojai dirba nuotoliniu būdu.

Jei anksčiau dar kildavo abejonių, dabar jau akivaizdu, kad skaitmeniniai finansai siūlo didelių galimybių ir Europos gyventojai bei įmonės tam pasirengę.

Siekdama atitaistyti pandemijos sukeltą socialinę ir ekonominę žalą, Europa turi visapusiškai pasinaudoti šia galimybe įgyvendindama savo ekonomikos gaivinimo strategiją¹. Skaitmeninėms technologijoms teks esminis vaidmuo gaivinant ir modernizuojant Europos ekonomiką visuose sektoriuose. Jos duos postūmį Europai tapti pasaulinio masto skaitmeninės sritys veikėja. Kartu būtina apsaugoti finansinių paslaugų naudotojus nuo rizikos, kylančios dėl didesnio kliovimosi skaitmeniniais finansais.

Parama skaitmeninei pertvarkai ES – svarbus Komisijos prioritetas, kaip nustatyta anksčiau šiais metais² ir visai neseniai ekonomikos gaivinimo plane³. Europos finansų sektorius gali būti grindžiamas daugeliu inovatyvių projektų, įgyvendinamų įvairiose valstybėse narėse, ir pirmaujančia padėtimi tokiose srityse kaip skaitmeninių mokėjimų technologijos. Perėmus skaitmeninių finansų technologijas bus pastūmėta visa mūsų ekonomikos ir visuomenės skaitmeninė pertvarka. Tai lemtų didelių privalumų tiek vartotojams, tiek įmonėms.

Šiame komunikate, remiantis pristatytomis pagrindinėmis skaitmeninių inovacijų tendencijomis (2 skirsnis), išdėstomas strateginis Europos skaitmeninių finansų tikslas (3 skirsnis), keturi prioritetai ir susiję veiksmai, kuriuos ketiname įgyvendinti siekdami suteikti vartotojams ir įmonėms galimybę naudotis skaitmeninių finansų privalumais ir kartu sumažinti riziką (4 skirsnis). Šiame komunikate remiamasi 2018 m. *FinTech* sritys veiksmų planu⁴ ir Europos priežiūros institucijų (EPI) nuveiktu darbu. Be to, jame remiamasi informacija, gauta atsakymuose į mūsų viešas konsultacijas ir per informacinius skaitmeninių finansų renginius, surengtus per pirmąjį 2020 m. pusmetį⁵, pateikta Europos Parlamento

¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Proga Europai atsigauti ir paruošti dirvą naujai kartai“, COM/2020/456 *final*, 2020 5 27

² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos skaitmeninės ateities formavimas“, COM(2020) 67 *final*, 2020 2 19

³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Proga Europai atsigauti ir paruošti dirvą naujai kartai“, COM/2020/456 *final*

⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „*FinTech* sritys veiksmų planas“, COM(2018) 109 *final*, 2018 3 8.

⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/digital-finance-outreach-2020_en

skaitmeninių finansų ataskaitoje⁶, ekspertų grupės reglamentavimo kliūčių finansinėms inovacijoms klausimais (ROFIEG) ataskaitoje⁷, Kapitalo rinkų sąjungos aukšto lygio forumo rekomendacijose⁸ ir Tvarios ir skaitmeninės Europos MVĮ strategijoje⁹.

Mokėjimo paslaugos užima svarbią vietą skaitmeninių finansinių paslaugų srityje, nes yra inovacijų priešakyje ir padeda palaikyti skaitmeninę ekonomiką. Naudodami skaitmeninius mokėjimo sprendimus asmenys ir įmonės gali atlikti operacijas saugiai ir veiksmingai. Be šių paslaugų neįmanoma apsieiti atliekant mokėjimus parduotuvėse ir e. prekybos vietose, apmokant sąskaitas, grąžinant paskolas ar hipotekos paskolas, pervedant pinigus ir mokant darbo užmokestį ar pensijas. Todėl joms reikalingos specialios politikos priemonės, parengtos kartu su šiuo komunikatu skelbiamame komunikate „ES mažmeninių mokėjimų strategija“¹⁰.

2. Pagrindiniai faktai. Skaitmeninių inovacijų tendencijos

Ekonomikos skaitmeninė pertvarka keičia inovacijų ir verslo modelius, taip pat ir finansinių paslaugų srityje.

Vis dažniau inovacijos yra skaitmeninio pobūdžio ir padeda įmonėms augti. Nuolat daugėja tokių inovacijų kaip nauji produktai, procesai ar verslo modeliai, grindžiami skaitmeninėmis technologijomis. Su tinkama programine įranga derinamos informacinių technologijų (IT) sistemos, kurioms anksčiau tekdavo tik palaikomoji funkcija, tapo pagrindiniu daugelio įmonių verslo veiklos ramsčiu. Taip įvyko dėl to, kad skaitmeninimas suteikia naujų reikšmingų galimybių, nes skaitmeniniai tinklai ir duomenų paslaugos apskritai palengvina masto ekonomiką ir leidžia daugiau kokybiškų paslaugų teikti pigiau.

Inovacijų ciklai spartėja, tampa atviresni ir grindžiami bendradarbiavimu. Vis dažniau kuriamos modulinės skaitmeninės technologijos ir sprendimai, sąveikaujantys tarpusavyje per programų sąsajas (API). Tai leidžia geriau pritaikyti paslaugas prie klientų poreikių. Be to, tokios technologijos suteikia daugiau galimybių įvairiems subjektams eksperimentuoti ir bendradarbiauti. Finansinių paslaugų teikimo būdams tai gali lemti keletą pasekmių.

Duomenys kartu su IT infrastruktūra tampa vienu iš svarbiausių inovacijų turtu. Duomenys finansinėms paslaugoms dabar svarbesni nei bet kada anksčiau. Turint skaitmeninių duomenų galima tiksliau nuspėti būsimus įvykius ir įgyti galimybę teikti

⁶ Ataskaita su rekomendacijomis Komisijai „Skaitmeniniai finansai: dėl kriptoturto kylanti rizika. Reguliavimo ir priežiūros iššūkiai finansinių paslaugų, įstaigų ir rinkų srityje“, (2020/2034(INL)),

[https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2020/2034\(INL\)&l=en](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2020/2034(INL)&l=en)

⁷ 2019 m. gruodžio 13 d. ekspertų grupė reglamentavimo kliūčių finansinėms inovacijoms klausimais (ROFIEG), Europos Komisijos įsteigta 2018 m. birželio mėn., paskelbė savo rekomendacijas dėl būdo sukurti palankią sistemą technologijomis grindžiamam finansinių paslaugų teikimui.

https://ec.europa.eu/info/publications/191113-report-expert-group-regulatory-obstacles-financial-innovation_en

⁸ https://ec.europa.eu/info/publications/cmu-high-level-forum_en

⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Tvarios ir skaitmeninės Europos MVĮ strategija“

(COM(2020) 103), 2020 3 10, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0103&from=EN>

¹⁰ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl ES mažmeninių mokėjimų strategijos, COM(2020) 592.

individualizuotas paslaugas. Sujungtų duomenų rinkinių analizė leidžia padaryti daugiau įžvalgų nei atskiro duomenų rinkinio analizė. Kai prie konkretaus duomenų rinkinio vienu metu prieigą turi daugelis šalių, gaunama didesnė ekonominė nauda. Be to, siekiant kuo labiau padidinti duomenų vertę būtina naudotis susijusiomis technologijomis. Šiandien IT infrastruktūra dažniausiai veikia iš debesijos, todėl užtikrina didelį veiklos lankstumą ir supaprastina prieigą prie pažangios duomenų tvarkymo technologijos. Šios permainos kelia ir esminių naujų problemų, susijusių su vartotojų apsauga ir atsakingu jų duomenų naudojimu.

Kartu inovacijos keičia rinkos struktūras. Europa – daugelio sėkmingai veikiančių *FinTech* startuolių namai. Rinkoje įsitvirtinusios įmonės – dažnai bendradarbiaudamos su *FinTech* įmonėmis – iš esmės pertvarko savo verslo modelius. Tiek didelės (technologijų milžinės), tiek mažos technologijų įmonės vis aktyviau veikia finansinių paslaugų srityje. Dėl šių permainų kinta vartotojams, naudotojams ir finansiniam stabilumui kylančios rizikos pobūdis, be to, jos gali daryti reikšmingą poveikį konkurencijai finansinių paslaugų srityje.

3. Mūsų strateginis tikslas – vartotojų ir įmonių labai diegti skaitmeninius finansus

Europa ir jos finansų sektorius turi šiomis tendencijomis ir visomis skaitmeninės revoliucijos teikiamomis galimybėmis naudotis.

Stiprūs Europos rinkos dalyviai turi duoti postūmį Europos skaitmeniniams finansams.

Mūsų tikslas – Europos vartotojams ir įmonėms sudaryti galimybę naudotis skaitmeninių finansų privalumais.

Europa turėtų skatinti skaitmeninius finansus, remdamasi Europos vertybėmis ir patikimu rizikos reguliavimu.

Surenge konsultacijas su visos Europos suinteresuotosiomis šalimis sulaukėme plataus ir entuziastingo palaikymo siekiant šio tikslo, kurį lėmė labai įvairios priežastys:

- Atvėrus kelių skaitmeniniams finansams pasipildytą inovacijos ir atsirastų galimybių kurti **geresnius finansinius produktus vartotojams**, įskaitant asmenis, kurie šiuo metu finansinėmis paslaugomis naudotis negali. Bus sudarytos sąlygos **naujais būdais nukreipti finansavimą ES įmonėms**, visų pirma MVĮ.
- Todėl skaitmeninių finansų plėtra **padėtų įgyvendinti Europos ekonomikos atgaivinimo strategiją ir platesnio masto ekonomikos pertvarką**. Atsirastų naujų būdų telkti finansavimą, reikalingą **Europos žaliajam kursui ir naujai Europos pramonės strategijai remti**.
- Skaitmeniniams finansams neegzistuoja sienos, jie gali **pastūmėti finansų rinkų integraciją bankų sąjungoje ir kapitalo rinkų sąjungoje**¹¹, taip sustiprindami Europos ekonominę ir pinigų sąjungą.

¹¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kapitalo rinkų sąjunga žmonėms ir įmonėms. Naujas veiksmų planas“, COM(2020) 590

- Galiausiai stiprus ir gyvybingas Europos skaitmeninių finansų sektorius **sustiprintų Europos gebėjimą išlaikyti ir įtvirtinti mūsų atvirą strateginį savarankiškumą finansinių paslaugų srityje** ir kartu mūsų pajėgumą reguliuoti ir prižiūrėti finansų sistemą siekiant apsaugoti Europos finansinį stabilumą ir mūsų vertybes.

Siekiant šio strateginio tikslo yra aktualūs tolesniame skirsnyje pristatomi keturi prioritetai, kuriais vadovausimės imdamiesi veiksmų likusiu kadencijos laikotarpiu, ir keletas papildomų priemonių.

4. Keturi ES finansų sektoriaus skaitmeninės pertvarkos prioritetai

Atsižvelgiant į pirmiau nurodytas tendencijas ir tikslus, skaitmeninę pertvarką iki 2024 m. skatinantys ES veiksmai bus įgyvendinami vadovaujantis keturiais prioritetais, kuriems taip pat pritarė labai didelė dalis respondentų, dalyvavusių viešose konsultacijose, pagal kurias parengta ši strategija¹².

Pirmasis prioritetas – spręsti bendrosios skaitmeninės rinkos susiskaidymo problemą finansinių paslaugų sektoriuje ir taip Europos vartotojams suteikti galimybę naudotis tarpvalstybinėmis paslaugomis bei padėti Europos finansų įmonėms plėsti savo skaitmeninę veiklą (4.1). Daugelis įmonių patvirtino, kad joms labai svarbu plėsti veiklą tarpvalstybiniu mastu, nes elektronines paslaugas sukurti yra brangu, tačiau jas diegti iš naujo yra pigu, be to, tam būtinas pakankamo masto diegimas. Didesnė potenciali tarpvalstybinė rinka sudaro palankesnes sąlygas pritraukti lėšų, kurių reikia tokioms paslaugoms plėtoti. Tokia rinka suteikia tikrą prieigą prie tarpvalstybinių paslaugų. Masto ekonomiją pasiekusios įmonės taip pat gali būti pajėgios tokias paslaugas teikti žemesnėmis kainomis ir geresnės kokybės.

Antrasis prioritetas – užtikrinti, kad ES reglamentavimo sistema sudarytų palankesnes sąlygas vartotojams naudingoms skaitmeninėms inovacijoms ir veiksmingam rinkos veikimui (4.2). Paskirstytojo registro technologija (PRT) arba dirbtiniu intelektu (DI) grindžiamos arba ją naudojančios technologijos gali patobulinti vartotojams ir įmonėms teikiamas finansines paslaugas. Finansinių paslaugų reglamentavimo sistema reikėtų užtikrinti, kad šiomis paslaugomis būtų naudojamosi atsakingai, laikantis ES vertybių. Kalbant plačiau, atviresniems bendradarbiavimu grindžiamiems inovacijų ciklams reikalingas reguliarus ES finansinių paslaugų teisės aktų ir priežiūros praktikos nagrinėjimas ir koregavimas siekiant užtikrinti, kad jais būtų remiamos skaitmeninės inovacijos, o jie patys išliktų tinkami ir aktualūs kintančioje rinkos aplinkoje.

Trečiasis prioritetas – remiantis Europos duomenų strategija, sukurti Europos finansinių duomenų erdvę, taip skatinant duomenimis grindžiamas inovacijas ir, be kita ko, suteikiant platesnę prieigą prie duomenų ir galimybę keistis duomenimis finansų sektoriuje (4.3)¹³. ES yra užtikrinusi, kad įmonės, įskaitant finansų įmones, skelbtų išsamią finansinę ir nefinansinę informaciją apie savo veiklą ir produktus. Be to, ji viena iš pirmųjų

¹² https://ec.europa.eu/info/consultations/finance-2020-digital-finance-strategy_en

¹³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos duomenų strategija“, COM(2020) 66 final, 2020 2 19.

atvėrė galimybes keistis mokėjimo sąskaitų duomenimis pagal persvarstytą Mokėjimo paslaugų direktyvą. Tolesni veiksmai tobulinant keitimąsi duomenimis ir didinant duomenų atvirumą tarp sektorių ir juose, laikantis duomenų apsaugos ir konkurencijos taisyklių, padės finansų sektoriui visapusiškai įsisavinti duomenimis grindžiamas inovacijas. Tai paskatins vartotojams ir įmonėms skirtų inovatyvių produktų kūrimą ir padės siekti platesnių politikos tikslų, pavyzdžiui, sukurti bendrąją duomenų rinką. Be to, tai padės paprasčiau naudotis duomenimis, reikalingais finansavimui nukreipti į paramą tvarioms investicijoms.

Ketvirtasis prioritetas – įveikti naujus su skaitmenine pertvarka susijusius iššūkius ir mažinti susijusią riziką (4.4). Finansinės paslaugos persikelia į skaitmeninę aplinką su suskaidytais ekosistemomis, apimančiomis tarpusavyje susijusius skaitmeninių paslaugų teikėjus, iš dalies nepatenkančius į finansinio reguliavimo ir priežiūros taikymo sritis. Taigi dėl skaitmeninių finansų dabartinės reguliavimo ir priežiūros sistemoms gali būti sudėtinga užtikrinti finansinį stabilumą, vartotojų apsaugą, rinkos vientisumą, sąžiningą konkurenciją ir saugumą. Siekiant užtikrinti, kad skaitmeniniai finansai sudarytų sąlygas atsirasti geresniems vartotojams ir įmonėms skirtiems finansiniams produktams, šią riziką reikia mažinti. Todėl Komisija ypatingą dėmesį skirs principui „**vienoda veikla, vienoda rizika, vienodos taisyklės**“, ypač siekdama užtikrinti vienodas sąlygas jau veikiančioms finansų įstaigoms ir naujiems rinkos dalyviams.

Siekdama šių keturių prioritetų, Komisija ypatingą dėmesį skirs **naujų galimybių, kurias skaitmeniniai finansai siūlo vartotojams, skatinimui ir vartotojų apsaugai, kai tai bus tinkama**. Tai, be abejo, bus daroma tinkamai laikantis duomenų apsaugos taisyklių, visų pirma Bendrojo duomenų apsaugos reglamento¹⁴ (BDAR).

Be to, Komisija ir toliau yra įsipareigojusi tęsti glaudų bendradarbiavimą su tarptautiniais partneriais, nes skaitmeninių finansų privalumais lengviausia naudotis, kai jų diegimas vyksta pagal tarptautinius principus ir standartus.

4.1. Bendrosios skaitmeninės rinkos susiskaidymo mažinimas

Parengta Skaitmeninių finansų strategija, grindžiama bendrosios rinkos siūlomomis galimybėmis, siekiama pasiūlyti vartotojams ir įmonėms skaitmeninių finansinių paslaugų privalumų. Gera veikianti bendroji skaitmeninių finansinių paslaugų rinka pagerins vartotojų ir neprofesionaliųjų investuotojų prieigą prie finansinių paslaugų ES, nes bus teikiama daugiau inovatyvių, skirtingų ir įtraukių bankininkystės, investicinių ir draudimo paslaugų.

- *Tiesiamas kelias sąveikiam ES masto skaitmeninių tapatybių naudojimui*

Iki 2024 m. ES turėtų įgyvendinti patikimą teisinę sistemą, sudarysiančią sąlygas naudotis sąveikiais skaitmeninės tapatybės sprendimais, leisiančiais naujiems klientams nedelsiant ir lengvai pradėti naudotis finansinėmis paslaugomis (vadinamasis prisijungimas). Ši sistema turėtų būti grindžiama labiau suderintomis kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu taisyklėmis ir peržiūrėta elektroninės atpažinties ir

¹⁴ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendras duomenų apsaugos reglamentas).

elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų sistema (eIDAS reglamentas)¹⁵. Ji turėtų sudaryti sąlygas pakartotinai naudoti klientų duomenis, kuriems galioja informuoto kliento sutikimas, grindžiamas visiškai skaidria informacija apie tokio pakartotinio naudojimo padarinius ir numanomas pasekmes.

Neseniai taikytos izoliavimo priemonės parodė, kiek nuotoliniu būdu sąveikaujantiems vartotojams ir įmonėms svarbios sklandžiai veikiančios skaitmeninės finansinės paslaugos. Tačiau tam, kad nuotolinis prisijungimas prie finansinių paslaugų vyktų veiksmingai ir sklandžiai, dar reikia nemažai nuveikti. Tai turi būti atliekama tiek vidaus, tiek tarpvalstybinėje aplinkoje, griežtai laikantis kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu reikalavimų ir siekiant palengvinti kitų reglamentuojamo prisijungimo reikalavimų, pavyzdžiui, reikalavimo įvertinti tam tikrų draudimo produktų tinkamumą klientui, laikymąsi. Komisija palengvins finansinių paslaugų teikėjų visos ES klientams siūlomą saugų nuotolinį prisijungimą trimis veiksmais.

Pirma, šiandien Komisija ragina Europos bankininkystės instituciją (EBI), glaudžiai bendradarbiaujant su kitomis Europos priežiūros institucijomis, iki 2021 m. III ketv. parengti gaires. Šiomis gairėmis būtų siekiama didesnės tapatybės nustatymo ir tikrinimo elementų, naudojamų prisijungimo tikslais, ir būdo bei masto, kuriuo finansinių paslaugų teikėjams leidžiama kliautis klientų išsamaus patikrinimo procesais, kuriuos vykdo trečiosios šalys, įskaitant kitus finansinių paslaugų teikėjus, konvergencijos. Kartu Komisija bendradarbiaus su Europos duomenų apsaugos valdyba, kad išsiaiškintų visus duomenų apsaugos aspektus, susijusius su pakartotiniu prisijungimo informacijos naudojimu kitais tikslais (pavyzdžiui, prisijungimui prie kito paslaugų teikėjo, prieigai prie kitų nebankinių paslaugų).

Antra, rengiamuose pasiūlymuose dėl teisės aktų dėl naujos kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu sistemos Komisija papildomai apibrėš ir suderins klientų išsamaus patikrinimo reikalavimus, kad palengvintų inovatyvių technologijų naudojimą ir sudarytų sąlygas sklandžiam jų veikimui tarpvalstybiniu mastu, išvengiant poreikio taikyti skirtingus procesus ar laikytis papildomų kiekvienos valstybės narės taikomų reikalavimų. Taip bus paprasčiau nustatyti klientų tapatybę ir patikrinti jų personalizuotus saugumo požymius, kartu užtikrinant visišką atitiktį rizika pagrįstam kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu metodui. Pavyzdžiui, tai gali būti atliekama nurodant tapatybės dokumentus, reikalingus asmens tapatybei nustatyti, ir paaiškinant, kuriomis technologijomis tapatybė gali būti tikrinama nuotoliniu būdu. Atlikdama kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu taisyklių peržiūrą, Komisija taip pat siekia pasiūlyti:

- tobulinti ir paaiškinti prieigą prie duomenų, kad būtų didinamas finansinių paslaugų teikėjų gebėjimas nustatyti kliento tapatumą;
- techniniais standartais patikslinti su išsamiais tapatybės ir tapatumo nustatymo elementais susijusius aspektus, aktualius prisijungimui;
- techniniais standartais toliau plėtoti kliovimąsi trečiosiomis šalimis siekiant įvykdyti klientų išsamaus patikrinimo reikalavimus, įskaitant su atsakomybe, skaidrumu ir etišku naudojimu susijusias problemas.

¹⁵ Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB (OL L 257, 2014 8 28, p. 73–114).

Šie techniniai standartai būtų grindžiami pirmame punkte nurodytomis EBI gairėmis.

Galiausiai vykdydama suplanuotą eIDAS reglamento peržiūrą Komisija ketina didinti šio reglamento veiksmingumą, išplėsti jo taikymo sritį į ją įtraukiant privatųjį sektorių ir skatinti visus europiečius naudotis patikimomis skaitmeninėmis tapatybėmis. Peržiūrint reglamentą bus nustatyta perspektyvi reglamentavimo sistema, palaikanti ES masto paprastą, patikimą ir saugią tapatybių tvarkymo skaitmeninėje erdvėje sistemą.

Remdamasi šiomis priemonėmis ir įgyvendindama su atviraisiais finansais susijusius uždavinius (žr. 4.3 skirsnį), Komisija ketina sudaryti sąlygas papildomų elementų integravimui, kad skaitmeninės tapatybės būtų galima naudoti, pavyzdžiui, prisijungiant prie kitos finansų įstaigos. Tai, pavyzdžiui, gali apimti su investuotojų tinkamumu ar klientų kreditingumu susijusius elementus.

- *Geresnės sąlygos skaitmeninių finansinių paslaugų plėtotei visoje bendrojoje rinkoje*

Iki 2024 m. paso mechanizmo principas ir vieno langelio principu grindžiamas licencijų išdavimas turėtų būti taikomi visose srityse, pasižyminčiose dideliu skaitmeninių finansų potencialu. Įmonės turėtų galėti kliautis glaudžiu nacionalinių priežiūrinių inovacijų tarpininkų bendradarbiavimu Europos inovacijų tarpininkų forume (EFIF) ir nauja ES skaitmeninių finansų platforma.

Pagal ilgalaikį bendrosios rinkos principą vartotojams ir įmonėms turėtų būti suteikiama tikroji prieiga prie tarpvalstybinių paslaugų, kurias teikia kitoje valstybėje narėje įsteigtos ir prižiūrimos įmonės, veikiančios pagal bendrai sutartas taisykles (paso mechanizmas). Tarptautiniam tokių paslaugų teikimui dar vis trukdančios kliūtys skaitmeninių finansų srityje turėtų būti ypač mažos. Tačiau, kaip pabrėžė daugelis viešų konsultacijų respondentų, ES *FinTech* įmonės dažnai gali teikti paslaugas tik savo šalyje arba teikti prieigą prie savo skaitmeninių platformų tik klientams, kurių buvimo vieta yra ribotame ES jurisdikcijų sąrašė. Pagrindinės tai lemiančios priežastys – skirtingos įvairių šalių reglamentavimo sistemos, dėl kurių keliose šalyse veikiančios veiklos vykdytojai patiria neproporcingų reikalavimų laikymosi išlaidų.

Komisija iš dalies keičia reglamentavimo sistemą siekdama įtraukti paso mechanizmo galimybę pagrindinėse skaitmeniniams finansams aktualiose srityse. Sutelktinio finansavimo reglamentu, dėl kurio teisėkūros institucijos susitarė 2019 m. gruodžio mėn., bus nustatytos bendros taisyklės ir paso mechanizmas, taikomi įvairioms sutelktinio finansavimo paslaugoms, įskaitant kredito tarpininkavimą, o šiandienos Komisijos pasiūlymais dėl kriptoturto bus pasiūlytos bendros taisyklės ir paso mechanizmas kriptoturto emitentams ir paslaugų teikėjams. Be to, Komisija apsvaistys paso mechanizmo aktualumą kitose srityse, pavyzdžiui, nagrinėdama nebankinio skolinimo prudencinį reguliavimą ir skirdama deramą dėmesį vartotojų apsaugos taisyklėms (žr. 4.4 skirsnį toliau). Ji taip pat nagrinės galimybes sudaryti sąlygas sertifikuoti techninius sprendimus, parengtus siekiant padėti įmonėms įvykdyti jų teisės aktais nustatytų reikalavimų laikymosi prievoles (*RegTech*¹⁶), ir palaikys tos srities bendrą požiūrį, įskaitant, sąveikumą. Kartu praktinis paso mechanizmo taikymas neįmanomas be glaudaus buveinės ir priimančiosios šalies priežiūros institucijų

¹⁶ *RegTech*: *FinTech* pogrupį sudarančios reguliavimo technologijos, galinčios veiksmingiau ir produktyviau nei esami pajėgumai supaprastinti teisės aktų reikalavimų vykdymą.

bendradarbiavimo, kuriuo užtikrinamas bendrai sutartų taisyklių nuoseklus vykdymo užtikrinimas ir taikymas. Komisija ragina Europos priežiūros institucijas (EPI) tęsti ir spartinti veiklą, kuria skatinamas bendradarbiavimas ir priežiūros konvergencija.

Be to, mažmeninių mokėjimų strategijoje nurodoma, kaip Komisija ketina spręsti keletą specifinių mokėjimų srities reguliavimo problemų, pavyzdžiui, susijusių su taikoma praktika, pagal kurią atsisakoma aptarnauti užsienio IBAN sąskaitas (diskriminacija dėl IBAN).

Per konsultacijas gauti atsakymai taip pat rodo, kad suinteresuotosios šalys ir toliau daug dėmesio skiria darbui, kurį atlieka priežiūriniai inovacijų tarpininkai, pavyzdžiui, inovacijų centrai ir bandomosios finansinių inovacijų aplinkos, veikiantys ir tarpvalstybiniu mastu. Bendradarbiaudama su EPI Komisija stiprins inovacijų tinklą, kurį siūlo Europos inovacijų tarpininkų forumas¹⁷. Ji taip pat skatins nacionalinius inovacijų tarpininkus, įgyvendindama struktūrinių reformų rėmimo programą¹⁸. Visų pirma Komisija bendradarbiaus su EFIF siekdama iki 2021 m. vidurio pasiūlyti procedūrinę sistemą, skirtą inicijuoti tarpvalstybinio testavimo ir kitus mechanizmus, palengvinsiančius įmonių bendravimą su įvairių valstybių narių priežiūros institucijomis.

Siekdama skatinti privačiojo ir viešojo sektorių suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimą, Komisija kartu su EFIF įsteigs naują ES skaitmeninių finansų platformą. Naujoji platforma sudarys sąlygas nuolat sąveikauti internetu su šia nauja skaitmeninių finansų ekosistema, grindžiama teigiamais atsiliepimais, gautais per informacinius skaitmeninių finansų renginius. Be to, ji pasiūlys sąsają su EFIF, nacionaliniais inovacijų tarpininkais ir nacionalinėmis elektroninių licencijų išdavimo procedūromis. Vėliau ji galėtų tapti platesnio masto bendradarbiavimo platforma ir duomenų erdve, kurioje sektorius ar priežiūros institucijos galėtų išbandyti inovacijas. Platforma bus sukurta taip, kad atitiktų galimo finansavimo reikalavimus pagal Skaitmeninės Europos programą, pagal kurią bus remiamas bendradarbiavimo platformų, skirtų skaitmeninių technologijų integracijai, diegimas.

Skaitmeninių finansų priežiūra neįmanoma be tvirtesnio įvairių institucijų bendradarbiavimo. Todėl EFIF veikloje dalyvaus, pavyzdžiui, Europos duomenų apsaugos valdybos, už konkurencijos teisės aktų vykdymą atsakingų Komisijos tarnybų ir atitinkamų ne tik finansų sektoriaus nacionalinių institucijų atstovai. Jie dalyvaus EFIF posėdžiuose stebėtojų teisėmis, kur aptars inovatyvių verslo modelių, apimančių tiek finansines, tiek nefinansines paslaugas, keliamus iššūkius.

Skaitmeninių finansų priežiūra neįmanoma be svarbių naujų įgūdžių. Komisija padės tobulinti priežiūros institucijų techninius įgūdžius, be kita ko, ir rengdama ES *FinTech* laboratorijos¹⁹ seminarus. Be to, Komisija yra pasirengusi kartu su nacionalinėmis valdžios

¹⁷ EFIF buvo įsteigtas 2019 m. sausio mėn. reaguojant į bendrą EPI ataskaitą dėl bandomosios finansinių inovacijų aplinkos ir inovacijų centrų, kurioje nustatytas poreikis imtis veiksmų siekiant skatinti glaudesnę inovacijų tarpininkų koordinavimą ir bendradarbiavimą, kuriuo remiama *FinTech* plėtra visoje bendrojoje rinkoje.

¹⁸ Struktūrinių reformų rėmimo programa – ES programa, pagal kurią visoms ES šalims teikiama specialiai pritaikyta parama, skirta jų institucinėms, administracinėms ir augimą skatinančioms reformoms.

¹⁹ ES *FinTech* laboratorija, įsteigta pagal 2018 m. *FinTech* srities veiksmų planą, telkia paslaugų teikėjus, finansų įstaigas ir priežiūros institucijas visapusiškai išbandyti specialias technologijas arba jų prietaikas.

institucijomis parengti specialias pagalbos programas. Tai, pavyzdžiui, galėtų būti atliekama pagal struktūrinių reformų rėmimo programą²⁰.

Pagrindiniai veiksmai

2021 m. Komisija, įgyvendindama platesnio masto kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu iniciatyvą, pasiūlys suderinti klientų prisijungimo taisykles ir, remiantis būsimos eIDAS reglamento peržiūros rezultatais, **įdiegti sąveikią tarpvalstybinę skaitmeninės tapatybės sistemą**.

Komisija nagrinės poreikį nustatyti **papildomą suderintą licencijų išdavimo ir paso mechanizmo tvarką, kartu su EPI stiprins EFIF ir įsteigs ES skaitmeninių finansų platformą** siekdama skatinti privačiojo ir viešojo sektorių suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimą.

4.2. ES reglamentavimo sistemos pritaikymas siekiant sudaryti palankesnes sąlygas skaitmeninėms inovacijoms

Skaitmeninių finansų strategijos tikslas – užtikrinti, kad ES finansinių paslaugų reglamentavimo sistema būtų tinkama skaitmeniniam amžiui. Tam reikės sudaryti sąlygas naudoti inovatyvias technologijas ir suderinti sistemą su nusistovėjusia programinės įrangos kūrimo ir diegimo geriausia praktika. Daugelis viešų konsultacijų respondentų laikėsi nuomonės, kad ES taisyklės turėtų būti technologiškai neutralesnės ir palankesnės inovacijoms, be to, turėtų būti sparčiau pritaikomos atsižvelgiant į inovacijas, bet kartu turėtų ir toliau atitikti visas taisykles, kuriomis užtikrinamas saugus ir patikimas jų veikimas bei vartotojų apsauga.

- *Palankios sąlygos ES kriptoturto ir kriptozetonais pakeistų finansinių priemonių rinkoms*

Iki 2024 m. ES turėtų nustatyti išsamią sistemą, sudarančią sąlygas finansų sektoriui įsisavinti paskirstytojo registro technologiją ir kriptoturtą. Ši sistema taip pat turėtų padėti mažinti su šiomis technologijomis susijusią riziką.

Kriptoturtas ir su juo susijusios blokų grandinės finansų sektoriui gali suteikti reikšmingų galimybių: potencialiai pigius ir greitus mokėjimus, ypač tarpvalstybinių ir tarptautinių operacijų atvejais, naujas MVĮ finansavimo galimybes ir veiksmingesnes kapitalo rinkas. Produkto žetonai gali sudaryti sąlygas decentralizuotiems blokų grandinių tinklams, o stabilizuotosiomis virtualiosiomis valiutomis gali būti grindžiami automatiniai mokėjimai judumo, energijos ir gamybos sektoriuose. Tačiau jie kelia ir riziką, todėl turėtų būti tinkamai reglamentuojami ir prižiūrimi.

Šiandien Komisija pristato šią strategiją papildantį pasiūlymą dėl teisės akto²¹. Pasiūlyme paaiškinamas esamų ES taisyklių taikymas kriptoturtui, šias taisykles atitinkančiam

²⁰ Struktūrinių reformų rėmimo programa – ES programa, pagal kurią visoms ES šalims teikiama specialiai pritaikyta parama, skirta jų institucinėms, administracinėms ir augimą skatinančioms reformoms.

²¹ Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl kriptoturto rinkų, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937, pasiūlymas, COM(2020) 593, ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl paskirstytojo

kriptoturtui nustatoma bandomoji tvarka, o jų neatitinkančiam kriptoturtui – nauja ES teisinė sistema, grindžiama įvairių kriptoturto rūšių apibrėžčių taksonomija. Pastaroji apima produkto žetonus ir specialias taisykles, pagal kurias reguliuojama dėl mokėjimui naudojamų su turtu susietų kryptožetonų (kitais vadinamų stabilizuotąja virtualiąja valiuta) kylanti ypatinga rizika finansiniam stabilumui ir monetariniam suverenitetui. Papildomos aiškinamosios galiojančių taisyklių taikymo gairės padidins reglamentavimo aiškumą ir taip sudarys sąlygas finansų sektoriui padidinti veiksmingumą plačiau kapitalo rinkose taikant paskirstytojo registro technologiją, kartu laikantis saugos ir saugumo taisyklių ir išlaikant aukštą vartotojų apsaugos lygį.

Atsižvelgdama į Bazelio komiteto vykdomą darbą, Komisija tuo pačiu metu apsvartys galimybę atnaujinti prudencines taisykles, taikomas finansų įmonių turimam kriptoturtui. Be to, Komisija nagrinės būdus, kaip pasinaudojus PRT tobulinti MVĮ vykdomas kapitalo pritraukimo operacijas.

Centriniais bankams skaitmeninės technologijos taip pat gali potencialiai padėti kaip alternatyvą gryniesiems pinigams kurti skaitmenines valiutas, duosiančias postūmį tolesnėms mokėjimų, finansų ir prekybos inovacijoms. Kaip išsamiai nurodyta mažmeninių mokėjimų strategijoje, Komisija palaiko centrinių bankų, visų pirma ECB, darbą svarstant plačiai visuomenei skirtos mažmeninės centrinio banko skaitmeninės valiutos išleidimą, kartu išsaugant grynųjų eurų, kaip teisėtos valiutos, statusą.

Galiausiai siekdama skatinti plėtoti mažataršę arba netaršią PRT ir daiktų internetą ir į juos investuoti, Komisija, bendradarbiaudama su tvaraus finansavimo platforma, sieks iki 2021 m. šiuos sektorius integruoti į tvaraus finansavimo taksonomiją.

- *Bendradarbiavimo ir debesijos kompiuterijos infrastruktūros naudojimo skatinimas*

Debesijos kompiuterija gerokai palengvina sparčią bei lanksčią plėtrą ir perėjimą prie modulinės IT architektūros, skatinančios bendradarbiavimą ir labiausiai suderinamos su debesijos skaitmeninėmis prietaikomis. Siekdama šį procesą supaprastinti ir užtikrinti, kad ES įmonės naudotųsi debesijos paslaugų teikiamais privalumais ypač saugioje klientams pritaikytoje aplinkoje, šiandien Komisija siūlo priežiūros sistemą, skirtą ypatingos svarbos IRT paslaugas, skirtas finansų sektoriui²², teikiančioms trečiosioms šalims, kaip antai debesijos paslaugų teikėjams. Be to, šiomis itin koncentruotos rinkos sąlygomis iki 2022 m. pabaigos Komisija ES duomenų strategijoje pasiūlė atverti Europos debesijos paslaugų prekyvietę, apimančią visą debesijos paslaugų pasiūlą. Ši prekyvietė supaprastins galimybę naudotis alternatyviais debesijos paslaugų teikėjais, be kita ko, ir finansų sektoriui.

Komisija taip pat remia bendradarbiavimą žengdama dar vieną žingsnį veikla grindžiamo reglamentavimo link (žr. 4.4 skirsnį). Kitomis debesijos politikos priemonėmis, kuriomis

registro technologija grindžiamoms rinkos infrastruktūroms skirtos bandomosios tvarkos pasiūlymas, COM(2020) 594.

²² Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl skaitmeninės veiklos atsparumo finansų sektoriuje, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 1060/2009, (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 600/2014 ir (ES) Nr. 909/2014, COM(2020) 595, pasiūlymas.

siekiama didinti konkurenciją ir rinkos sklandumą pasitelkus jau sektoriaus parengtus savireguliacinius elgesio kodeksus, taikomus debesijos paslaugų teikėjų keitimui ir duomenų perkėlimui, tikimasi skatinti debesijos paslaugų naudojimą finansų sektoriuje. Komisija paprašė ES kibernetinio saugumo agentūros (ENISA) parengti debesijos paslaugų kibernetinio saugumo sertifikavimo schemą, atitinkančią Kibernetinio saugumo aktą ir padidinsiančią visų pirma finansinių paslaugų teikėjų ir reguliavimo institucijų pasitikėjimą debesijos paslaugomis. Galimi papildomi veiksmai – priemonės, palengvinsiančios migraciją į modulinę IT architektūrą ir leisiančios bendradarbiauti su kitais subjektais, ir kt. Tokie santykiai gali būti puoselėjami naudojant ES skaitmeninių finansų platformą (žr. 4.1 skirsnį pirmiau), vienijančią tiek įsitvirtinusius, tiek naujus rinkos dalyvius.

- *Investicijų į programinę įrangą skatinimas pritaikant nematerialiajam turtui taikomas prudencines taisykles*

Skaitmeninei pertvarkai būtinos didelės finansų sektoriaus investicijos į programinę įrangą. Šiuo metu įvairiose jurisdikcijose investicijoms į programinę įrangą taikoma nevienoda prudencinė tvarka – Europos bankams taikomi kur kas griežtesni kapitalo reikalavimai nei kitų jurisdikcijų bankams. Kad sudarytų palankesnes sąlygas perėjimui prie labiau skaitmenizuoto bankų sektoriaus, Komisija netrukus priims techninius reguliavimo standartus, kuriuos šiuo metu rengia EBI.

- *Dirbtinio intelekto priemonių naudojimo rėmimas*

Komisija, bendradarbiaudama su EPI, siekia iki 2024 m. aiškiai nurodyti priežiūros institucijų lūkesčius, susijusius su tuo, kaip finansinių paslaugų teisinę sistemą reikėtų taikyti dirbtinio intelekto prietaikoms.

Svarbiausias naujausių DI priemonių privalumas – paprastesnis būdas prognozuoti. Tai įmonėms turėtų padėti sutaupyti lėšų. Be to, ilgainiui didėjant prognozavimo technologijos tikslumui ir patikimumui gali didėti verslo modelių produktyvumas ir atsirasti naujų konkuravimo būdų. Kalbant apie naudą vartotojams, naudodamosi DI prietaikomis įmonės galėtų teikti geresnių, labiau individualizuotų paslaugų žemesnėmis kainomis. Kai kuriais atvejais DI galėtų suteikti galimybę naudotis finansinėmis paslaugomis asmenims, kuriems jos iki šiol buvo neprieinamos.

Kaip nurodoma Baltojoje knygoje dėl dirbtinio intelekto, Komisija skatins DI naudojimą siūlydama dideles ES lygmens investicijas ir pristatys naują DI reglamentavimo sistemą, atitinkančią mūsų Europos vertybes.

Labai didelė dalis viešų konsultacijų dalyvių teigė, kad ES finansų sektoriui reikia ES lygmens gairių dėl DI prietaikų naudojimo finansų srityje ir jų reglamentavimo tvarkos. Finansų sektorius nurodė teisiškai neaiškų ES taisyklių poveikį šiomis aplinkybėmis. Klientai minėjo, kad nesupranta, kaip gaunamas konkretus rezultatas, ir nėra apie tai informuojami, todėl baiminasi šališkumo ir išnaudotojiško profiliavimo, taip pat sunkumų, galinčių kilti siekiant užginčyti DI grindžiamus rezultatus. Priežiūros institucijos nurodė, kad trūksta ekspertinių žinių ir aiškumo, kaip reikia taikyti konkrečias ES taisykles (pavyzdžiui, kiek tai susiję su galimybe paaiškinti DI modelius).

Todėl Komisija paragins EPI ir ECB išnagrinėti galimybę parengti reguliavimo ir priežiūros gaires, skirtas DI prietaikoms finansų srityje. Šios gairės turėtų būti rengiamos atsižvelgiant į

2021 m. planuojamą pateikti pasiūlymą dėl naujos DI reglamentavimo sistemos. Be to, Europos priežiūros institucijos remsis neseniai šioje srityje pradėtu darbu, be kita ko, Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos įsteigtos Skaitmeninės etikos ekspertų grupės konsultacijomis. Europos priežiūros institucijos turėtų siekti aiškiai nurodyti priežiūros lūkesčius ir mažinti riziką, kad DI grindžiamus sprendimus ES finansų sektoriuje būtų galima taikyti saugiai, patikimai ir etiškai. Kiek tai susiję su bendresnio pobūdžio problemomis, kylančiomis dėl DI priemonių naudojimo laikantis BDAR²³ arba slaptų susitarimų naudojantis kainas koreguojančiomis DI priemonėmis rizikos, šios problemos bus sprendžiamos vėlesniuose Komisijos Baltosios knygos dėl dirbtinio intelekto įgyvendinimo etapuose.

- *Perspektyvios teisinės sistemos nuolatinis užtikrinimas*

Vykdydama reguliarias teisės aktų peržiūras ir teikdama aiškinamąsias gaires, Komisija siekia užtikrinti, kad ES finansinių paslaugų reglamentavimo sistema nei įpareigotų, nei draustų naudoti tam tikras technologijas, bet kartu užtikrintų, kad nuo reglamentavimo tikslų nebūtų nukrypstama.

Reglamentavimo neaiškumas stabdo finansų srities inovacijas, be to, gali daryti neigiamą poveikį vartotojams ir investuotojams. Be šioje strategijoje iškeltų svarbiausių klausimų, Komisija įtrauks skaitmeninių finansų aspektus į visas būsimas teisės aktų peržiūras, kai tai bus aktualu.

Skaitmeninėms inovacijoms skinantis kelių pirmyn, greičiausiai kils ir naujų reglamentavimo klausimų. Siekdama nustatyti naujas problemas, Komisija reguliariai rengs informacinius skaitmeninių finansų renginius. Remdamasi gauta medžiaga, reguliariai skelbiamuose aiškinamuosiuose komunikatuose ji teiks ES reglamentavimo sistemos aiškinamąsias gaires. Pirmuoju aiškinamuoju komunikatu, kuris turėtų pasirodyti 2021 m., bus papildomai išaiškinta kriptoturtui taikoma tvarka ir taip papildyti atitinkami Komisijos pasiūlymai dėl teisės aktų.

Pagrindiniai veiksmai

Šiandien Komisija siūlo **naują ES kriptoturto teisinę sistemą**, taikomą ir su turtu susietiems kryptožetonams (t. y. stabilizuotajai virtualiajai valiutai) bei produkto žetonams.

Reguliariomis peržiūromis Komisija užtikrins, kad būtų pašalintos finansinių paslaugų teisės aktų galimos reikšmingos reglamentavimo kliūtys, trukdančios inovacijoms. Atliekant peržiūras bus reguliariai teikiamos **aiškinamosios gairės, padedančios suprasti, kaip galiojančius finansinių paslaugų teisės aktus reikėtų taikyti naujosioms technologijoms.**

4.3. Duomenimis grindžiamų inovacijų skatinimas finansų srityje sukuriant bendrą finansinių duomenų erdvę

²³ Per konsultacijas išaiškėjo keletas problemų, kai veiksmingam DI priemonių naudojimui galėtų kliudyti tokie BDAR principai kaip duomenų anonimiškumas, teisė būti pamirštam, su automatizuoto sprendimų priėmimo taisyklėmis susijusios teisės, duomenų kiekio mažinimas ir tikslų apribojimas.

Naujoje Europos duomenų strategijoje²⁴ Komisija pabrėžė poreikį gyventojų, įmonių ir platesnės visuomenės labai didinti galimybes naudotis duomenimis ir vykdyti duomenų mainus ES, suteikiant visuomenei platesnę prieigą prie viešų ir privačių duomenų. Siekdama šių tikslų ir savo veiklą glaudžiai derindama su kituose sektoriuose vykdoma veikla, Komisija keliomis šiame skirsnyje nurodytomis konkretesnėmis priemonėmis siekia nustatyti bendrą finansinių duomenų erdvę. Komisijos tikslas – padėti integruoti Europos kapitalo rinkas, nukreipti investicijas į tvarią veiklą, remti inovacijas ir didinti vartotojų ir įmonių veiksmingumą. Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su EPI, suburs duomenų ekspertų grupę, konsultuosiančią bendros finansinių duomenų erdvės kūrimo techninių aspektų klausimais.

- *Palankesnės sąlygos tikralaikiškai skaitmeninei prieigai prie visos reglamentuojamos finansinės informacijos*

Iki 2024 m. pagal ES finansinių paslaugų teisės aktus viešai skelbtina informacija turėtų būti atskleidžiama standartizuotu ir kompiuterio skaitomu formatu. Pagal kapitalo rinkų sąjungos veiksmų planą Komisija įdiegs ES infrastruktūrą, palengvinsiančią prieigą prie visų viešai atskleidžiamų duomenų, aktualių kapitalo rinkoms.

Šiuo metu finansų įstaigos yra įpareigosios viešai skelbti labai daug finansinės informacijos. Kiek tai susiję su skaitmeninimu, Komisija ketina užtikrinti, kad reglamentuojama informacija būtų teikiama elektroniniais kompiuterio skaitomais formatais. Kiek tai susiję su viešu atskleidimu, Komisija ketina užtikrinti, kad įmonių jau viešai pateikta finansinė informacija, laikoma nacionaliniuose registruose, taikant Atvirųjų duomenų direktyvą būtų laikoma didelės vertės duomenų rinkiniais. Be to, pradėdama nuo šio pasiūlymo dėl kriptoturto Komisija pasiūlys iš dalies pakeisti ES finansinių paslaugų teisės aktus ir įpareigoti viešai atskleistinus duomenis sistemingai teikti kompiuterio skaitomais formatais. Kalbant apie kapitalo rinkų sąjungą, Komisija remia ES infrastruktūros ir sąveikumo plėtotę, kad prieiga prie visų viešai atskleidžiamų duomenų būtų paprastesnė. Ši infrastruktūra bus sukurta taip, kad atitiktų galimo finansavimo reikalavimus pagal naują Skaitmeninės Europos programą, pagal kurią bus remiamas ES skaitmeninių pajėgumų plėtojimas siekiant duoti postūmį naujųjų technologijų įsisavinimui ir prieinamumui.

- *Inovatyvių IT priemonių, palengvinančių informacijos teikimą ir priežiūrą, skatinimas*

Iki 2024 m. ES siekia sudaryti būtinas sąlygas reguliuojamoms įmonėms teikiant ataskaitas priežiūros institucijoms ir priežiūros institucijoms atliekant priežiūrines veiklas naudotis inovatyviomis technologijomis, be kita ko, *RegTech*²⁵ ir *SupTech*²⁶ priemonėmis. Ji taip pat turėtų skatinti priežiūros institucijas keistis duomenimis. Remdamasi ES priežiūros ataskaitų reikalavimų tinkamumo patikros išvadomis²⁷, Komisija

²⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos duomenų strategija“, COM(2020) 66 final, 2020 2 19.

²⁵ *RegTech* – *FinTech* pogrupį sudarančios reguliavimo technologijos, galinčios veiksmingiau ir produktyviau nei esami pajėgumai supaprastinti teisės aktų reikalavimų vykdymą.

²⁶ *SupTech* – *FinTech* pogrupį sudarančios priežiūros technologijos, kurios yra grindžiamos inovatyviomis technologijomis ir padeda vykdyti priežiūrą. Jas pasitelkusios priežiūros institucijos gali skaitmeninti informacijos teikimo ir reguliavimo procesus.

²⁷ https://ec.europa.eu/info/consultations/finance-2017-supervisory-reporting-requirements_en

kartu su EPI 2021 m. parengs priežiūros duomenų strategiją siekdama padėti užtikrinti, kad i) priežiūros ataskaitų reikalavimai (įskaitant apibrėžtis, formatus ir procesus) būtų vienareikšmiai, pritaikyti, suderinti ir tinkami automatizuotam duomenų teikimui; ii) būtų visapusiškai taikomi galiojantys tarptautiniai standartai ir identifikatoriai, be kita ko, juridinio asmens identifikatorius; iii) priežiūros duomenys būtų teikiami kompiuterio skaitomu elektroniniu formatu, juos būtų lengva jungti ir tvarkyti. Tai padės paprasčiau naudoti *RegTech* priemones informacijai teikti, o valdžios institucijoms – *SupTech* priemones duomenims analizuoti.

Be to, Komisija siekia užtikrinti, kad pagrindinės ES teisės aktų dalys būtų tinkamos natūraliosios kalbos apdorojimui, kompiuterio skaitomos ir tvarkomos, ir apskritai supaprastinti informacijos teikimo reikalavimų rengimą ir įgyvendinimą. Ji taip pat nacionalines ir ES institucijas skatins informacijos mainams naudoti šiuolaikines IT priemones. Komisija žengė pirmą žingsnį kompiuterio skaitomos ir tvarkomos informacijos teikimo srityje – pradėjo įgyvendinti bandomąjį projektą, skirtą nedideliui skaičiui informacijos teikimo reikalavimų.

- *ES finansų sektoriaus ir kitų sektorių įmonių skatinimas keistis duomenimis tarpusavyje (atvirieji finansai)*

Iki 2024 m. pagal ES duomenų strategiją, busima Duomenų aktą ir Skaitmeninių paslaugų aktą ES turėtų sukurti atvirųjų finansų sistemą. Šios pastangos bus koordinuojamos su Mokėjimo paslaugų direktyvos peržiūra.

Peržiūrėta Mokėjimo paslaugų direktyva – svarbus žingsnis siekiant, kad bankai ir paslaugas teikiančios trečiosios šalys keistųsi duomenimis, dėl kurių klientai yra davę leidimą, ir jais naudotųsi kurdami naujas paslaugas (atvirieji finansai). 2021 m. Komisija pradės Mokėjimo paslaugų direktyvos peržiūrą, kurios metu, be kita ko, bus įvertinta direktyvos taikymo sritis.

Atvirieji finansai gali sudaryti sąlygas kurti geresnius finansinius produktus, teikti tikslingesnes konsultacijas, užtikrinti sklandesnę prieigą vartotojams ir didinti įmonių tarpusavio operacijų veiksmingumą. Turėdami prieigą prie didesnio kiekio klientų duomenų paslaugų teikėjai galės pasiūlyti labiau individualizuotas paslaugas, geriau pritaikytas prie konkrečių klientų poreikių. Subalansuota reglamentavimo sistema, skirta keitimuisi finansinių produktų duomenimis, padės finansų sektoriui visapusiškai naudotis duomenimis grindžiamais finansais ir veiksmingai apsaugos duomenų subjektus, kurie turi visiškai kontroliuoti savo duomenis.

Todėl iki 2022 m. vidurio Komisija pasiūlys teisės aktą dėl platesnės atvirųjų finansų sistemos. Sistema bus grindžiama busima prieigos prie duomenų iniciatyva, įskaitant busimą Duomenų aktą ir Skaitmeninių paslaugų aktą²⁸. Šiuo metu Komisija jau peržiūri savo konkurencijos politiką, kad užtikrintų jos tinkamumą skaitmeniniame amžiuje²⁹. Šiomis

²⁸ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12417-Digital-Services-Act-deepening-the-Internal-Market-and-clarifying-responsibilities-for-digital-services>

²⁹ Šiuo metu Komisija peržiūri horizontaliesiems ir vertikaliesiems susitarimams taikomas taisykles ir Pranešimą dėl rinkos apibrėžties. Be to, 2020 m. birželio mėn. Komisija pradėjo viešas konsultacijas siekdama įvertinti, ar struktūrinėms konkurencijos problemoms spręsti gali prireikti naujos konkurencijos priemonės, nes pagal dabartines konkurencijos taisykles jų veiksmingiausiu būdu išspręsti neįmanoma. Daugiau informacijos apie

aplinkybėmis ji taip pat spręs, ar reikalingos konkreitiems sektoriams skirtos priemonės sąžiningai prieigai prie platformų visiems finansinių paslaugų teikėjams užtikrinti. Kaip nurodoma mažmeninių mokėjimų strategijoje, Komisija nagrinės ES lygmens iniciatyvas, kad pašalintų dabartinius sunkumus, su kuriais susiduria mokėjimo paslaugų teikėjai, mėgindami gauti prieigą prie keitimosi duomenimis trumpu atstumu (NFC) antenų, esančių tam tikrose mobiliųjų įrenginių (pvz., telefonų ar planšetinių kompiuterių) operacinėse sistemose ir naudojamų veiksmingiems bekontakčiams mokėjimams. Atvirųjų finansų sistema bus taip pat bus grindžiama pirmiau minėtomis skaitmeninės tapatybės iniciatyvomis.

Pagrindiniai veiksmai

Komisija iš dalies pakeis ES teisės aktus, kad užtikrintų viešai atskleidžiamos informacijos teikimą standartizuotu ir kompiuterio skaitomu formatu, ir sukurs **ES finansuojamą viešai atskleidžiamos informacijos infrastruktūrą**.

2021 m. Komisija pristatys **priežiūros duomenų strategiją**.

Iki 2022 m. vidurio Komisija pristatys pasiūlymą dėl teisės akto dėl **naujos atvirųjų finansų sistemos**, kuris bus grindžiamas platesnėmis prieigos prie duomenų iniciatyvomis ir visiškai su jomis suderintas.

4.4. Su skaitmenine pertvarka susijusių iššūkių įveikimas ir susijusios rizikos mažinimas

Finansų sektoriaus skaitmeninei pertvarkai būdingi iššūkiai ir rizika – vieni iš jų yra horizontalaus pobūdžio dėl pačios skaitmeninės aplinkos, o kiti yra labiau susiję su pirmiau nurodytomis atskiromis politikos iniciatyvomis.

- *Finansinio stabilumo išsaugojimas ir investuotojų bei vartotojų apsauga, grindžiami principu „vienoda veikla, vienoda rizika, vienodos taisyklės“*

Iki 2024 m. ES prudencinis ir elgsenos reguliavimas ir priežiūra turėtų būti pritaikyti taip, kad naujoje finansų ekosistemoje būtų perspektyvūs. Tai taikoma ir tradicinėms reguliuojamoms finansų įstaigoms, ir finansines paslaugas siūlanties technologijų teikėjams.

Vis dažniau didelės ir mažos technologijų įmonės pradeda tiesiogiai arba netiesiogiai teikti finansines paslaugas. Nors dabar daugelis technologijų teikėjų siūlo mokėjimo ir susijusias paslaugas, Komisijos viešų konsultacijų respondentai viliasi, kad bus plėtojamas ir kitų finansinių paslaugų, kaip antai paskolų, draudimo ir turto valdymo, teikimas vartotojams ir įmonėms elektroniniu būdu. Dažnai didelės technologijų įmonės atlieka ir tarpininko funkciją: įvairias paslaugas ir produktus komplektuoja su susijusiomis finansinėmis paslaugomis, pavyzdžiui, mokėjimais, finansavimu ar draudimu, ir taip virsta finansinių paslaugų prekyvietėmis. Kliudamosi didelėmis naudotojų bazėmis jos gali sparčiai išpopuliarinti finansines paslaugas ir radikalai pakeisti rinkos struktūrą, kartais darydamos neigiamą poveikį konkurencijai. Galiausiai didelės technologijų įmonės taip pat teikia daug

šiuos peržiūros procesus galima rasti Konkurencijos generalinio direktorato interneto svetainėje adresu <https://ec.europa.eu/competition/consultations/open.html>

skaitmeninių sprendimų, naudojamų finansinėms paslaugoms teikti, įskaitant aparatinę ir programinę įrangą, debesijos sprendimus finansų sektoriui.

Taigi tikėtina, kad technologijų įmonės taps neatsiejama finansų ekosistemos dalimi, todėl, viešų konsultacijų respondentų nuomone, išaugs ir rizika. Svarbu mažinti visų rūšių riziką – kylančią ne tik klientams (draudėjams, investuotojams ir indėlininkams), bet ir platesnio masto finansiniam stabilumui bei konkurencijai finansinių paslaugų rinkose. Tokie klausimai yra svarbūs tiek technologijų įmonėms teikiant finansines paslaugas, tiek vartotojams ir įmonėms jomis naudojantis, be to, jie aktualūs kalbant apie galimą išorinį poveikį, kurį patiria mišrių grupių finansinės ir nefinansinės dalys. Šiomis aplinkybėmis reguliavimas ir priežiūra turėtų būti proporcingi, grindžiami principu „vienoda veikla, vienoda rizika, vienodos taisyklės“ ir ypač orientuoti į svarbių operatorių riziką.

Be to, technologija padeda ardyti anksčiau integruotas konkrečios finansinės paslaugos vertės grandines. Paprastai daugumą finansinių paslaugų teikdavo vienas tiekėjas, tačiau skaitmeninės technologijos sudarė galimybes įmonėms specializuotis konkrečioje vertės grandinės dalyje. Todėl didėja konkurencija ir gali augi našumas. Tačiau dėl to vertės grandinės taip pat tampa sudėtingesnės ir priežiūros institucijoms vis sunkiau apžvelgti vertės grandinės riziką, ypač tais atvejais, kai dalyvaujantiems subjektams taikomos skirtingos reguliavimo ir priežiūros sistemos.

Prireikus Komisija pritaikys esamas ES elgesio ir prudencines teises sistemas, kad ir toliau apsaugotų finansinį stabilumą ir klientus pagal principą „vienoda veikla, vienoda rizika, vienodos taisyklės“. Jei tinkama, įgyvendindama šį procesą Komisija bendradarbiaus su ECB, nacionaliniais centriniais bankais ir kompetentingomis institucijomis.

Pirmiausia, kaip nurodoma Mažmeninių mokėjimų strategijoje, Komisija peržiūrės Mokėjimo paslaugų direktyvą ir Elektroninių pinigų direktyvą.

Antra, ji vertins, kaip užtikrinti visapusišką labiau suskaidytų vertės grandinių ir naujų finansinių paslaugų teikėjų priežiūrą. Viena iš galimybių, nurodomų kartu su šia strategija teikiamame pasiūlyme dėl kriptoturto, būtų įsteigti priežiūros institucijų kolegiją, atsakingą už konkrečių finansinių paslaugų vertės grandinės ekosistemą. Tai pagerintų bendradarbiavimą ir užtikrintų dėmesį visų rūšių rizikai.

Trečia, Komisija nagrinės būdus, kuriais būtų galima užtikrinti pakankamai plačią prudencinės priežiūros taikymo sritį, apimsiančią riziką, kylančią dėl platformų ir technologijų įmonių teikiamų finansinių paslaugų ir dėl technofinansinių konglomeratų bei grupių. Todėl Komisija peržiūrės, ar ES finansinių paslaugų teisės aktų, pavyzdžiui, Finansinių konglomeratų direktyvos, grupės priežiūros nuostatų institucinė taikymo sritis yra pakankamai plati ir lanksti, kad prisitaikytų prie nuolat kintančios finansų rinkos struktūros nepriklausomai nuo įmonių struktūros ir pagrindinės grupės veiklos. Vienas iš būdų sustiprinti sektoriaus priežiūros institucijų bendradarbiavimą, kad būtų galima susidaryti bendrą susietų finansinių paslaugų, kurias siūlo įvairūs paslaugų teikėjai, vaizdą, galėtų būti ir papildoma grupės rizikos priežiūra, numatyta Finansinių konglomeratų direktyvoje.

Ketvirta, Komisija svarsto poreikį priimti pasiūlymus dėl teisės aktų, kuriais būtų mažinama galima rizika, kylanti dėl potencialių didelio masto skolinimo operacijų, kurias atlieka bankininkystės sričiai nepriklausančios įmonės ir kurios gali būti susijusios su mikro- ir makrolygio prudencine rizika.

Rengdamasi šioms veiksmams, Komisija prašo Europos priežiūros institucijų patarti, kaip spręsti su principu „vienoda veikla, vienoda rizika, vienodos taisyklės“ susijusius klausimus, labiau suskaidytą vertės grandinių problemą, priežiūros taikymo srities ir prudencinės rizikos, kylančios dėl nebankinio skolinimo, klausimus, ir iki 2022 m. vidurio priims sprendimą dėl būtinų teisės aktų pakeitimų.

- *Vartotojų ir viešojo intereso apsauga*

I visas priemones, naudojamas šiai strategijai įgyvendinti, ES turi integruoti tikslą nuolat įgalinti ir apsaugoti vartotojus, kad jie galėtų saugesnėmis sąlygomis naudotis platesne prieiga prie inovatyvių produktų ir paslaugų. Lygiagrečiai turėtų būti didinama viešojo intereso apsauga nuo pinigų plovimo, teroristų finansavimo ir visų kitų finansinių nusižengimų, įskaitant mokesčių slėpimą, rizikos.

Skaitmeniniame pasaulyje vartotojai ir investuotojai gali naudotis didesne finansinių paslaugų, įskaitant pigesnes ir inovatyvesnes paslaugas, pasiūla. Paprasčiau naudotis šiais produktais nuotoliniu būdu ir tarpvalstybiniu mastu padės sąveikios skaitmeninės tapatybės. Kartu, kaip išvien sutarė viešų konsultacijų respondentai, technologijų įmonėms įgyjant vis didesnę finansinių paslaugų rinkos dalį, vartotojai susidurs su papildoma rizika, be kita ko, galbūt nepageidaujamu konkurencijos sumažėjimu.

I visus šios strategijos elementus Komisija įtrauks tikslą sudaryti palankesnes sąlygas vartotojams naudotis finansinėmis paslaugomis, kartu numatydamą priemones vartotojams kylančiai rizikai mažinti. Šiuo atžvilgiu ypač svarbi nauja saugaus nuotolinio tapatybės nustatymo sistema (4.1 skirsnis), paprastesnė prieiga prie viešai atskleidžiamų duomenų ir nauja atvirųjų finansų sistema (4.3 skirsnis).

Komisija įvertins, ar ir kaip būtų galima patobulinti keliuose ES teisės aktuose įtvirtintą klientų apsaugą ir elgesio aspektus siekiant atsižvelgti į naujus skaitmeninius finansinių paslaugų teikimo būdus. Sektorinė finansinių paslaugų sistema apima keletą vartotojų ir asmens duomenų apsaugos taisyklių, įskaitant profesinio elgesio, informacijos atskleidimo, kreditingumo ar konsultacijų taisykles. Nuotolinės prekybos finansinėmis paslaugomis direktyvoje nustatoma keletas papildomų reikalavimų, susijusių su finansinių paslaugų pardavimu nuotoliniu būdu. Per būsimas teisės aktų peržiūras Komisija sistemingai vertins, ar vartotojų apsaugos taisyklės ir reglamentavimo sistema, apimanti kovą su pinigų plovimu, teroristų finansavimu ir visais kitais finansiniais nusižengimais, įskaitant mokesčių slėpimą, yra tinkamos skaitmeninio pasaulio sąlygomis, ir prireikus pasiūlys teisės aktų pakeitimų.

Galiausiai siekdama, kad Europos vartotojai apie šias galimybes sužinotų, o finansiniais produktais ir paslaugomis būtų realizuojamas jų potencialas kovoti su finansine atskirtimi, Komisija yra pasirengusi padėti finansuoti į skaitmeninimą orientuotas finansinio raštingumo programas, kurias turės įgyvendinti valstybės narės, pavyzdžiui, naudodamosi struktūrinių reformų rėmimo paslaugomis. Be to, Komisija deramai svarstys kapitalo rinkų sąjungos veiksmų plane pasiūlytų finansinio raštingumo veiksmų skaitmeninį aspektą³⁰.

³⁰ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kapitalo rinkų sąjunga žmonėms ir įmonėms. Naujas veiksmų planas“, COM(2020) 590.

- *Skaitmeninės veiklos atsparumo didinimas*

Finansinės rinkos dalyvių skaitmeninės veiklos atsparumo didinimas yra būtina kompleksinė priemonė. Dėl COVID-19 išaugęs kliovimasis skaitmeninėmis ir nuotolinėmis technologijomis dar kartą tai patvirtino. ES negali leisti, kad kultų abejonių dėl jos skaitmeninės finansinės infrastruktūros ir tarnybų skaitmeninės veiklos atsparumo ir saugumo. Be to, esama poreikio mažinti klientų lėšų vagystės ar jų duomenų sukompromitavimo pavojus. Šiandien kartu su šia strategija Komisija pristato pasiūlymą, kurį rengiant siekta didinti finansų sektoriaus veiklos atsparumą. Jis papildo vykstančią Tinklų ir informacijos sistemų saugumo direktyvos³¹ peržiūrą.

Pagrindiniai veiksmai

Siekdama apsaugoti skaitmeninių finansų galutinius naudotojus, išsaugoti finansinį stabilumą, apsaugoti ES finansų sektoriaus vientisumą ir užtikrinti vienodas sąlygas, Komisija **iki 2022 m. vidurio pasiūlys būtinus dabartinės finansinių paslaugų teisinės sistemos pakeitimus, susijusius su vartotojų apsauga ir prudencinėmis taisyklėmis.**

Šiandien Komisija pristato **naujos ES sistemos skaitmeninės veiklos atsparumui didinti** pasiūlymą.

5. Išvada

Šioje strategijoje nurodomi pagrindiniai ateinančių ketverių metų Europos skaitmeninių finansų prioritetai ir tikslai, nustatyti remiantis glaudaus bendravimo su suinteresuotosiomis šalimis metu gauta informacija.

Kad šiuos tikslus pasiektų, Komisija įsipareigoja imtis keleto svarbių priemonių.

Be to, reikalingas glaudus privačiojo sektoriaus suinteresuotųjų šalių, nacionalinių valdžios institucijų ir ES bendradarbiavimas. Per organizuojamus informacinius skaitmeninių finansų renginius Komisija skatina vartotojus, įmones, rinkoje įsitvirtinusias finansų įmones, naujas *FinTech* įmones ir jų darbuotojus aktyviai dalyvauti įgyvendinant šią strategiją. Komisija bendradarbiaus su teisės aktų leidėjais ir priežiūros institucijų bendruomene Europos ir nacionaliniais lygmenimis. Valstybės narės ir nacionalinės priežiūros institucijos turėtų toliau vykdyti ir plėsti savo įvairias inovatyvias iniciatyvas, kad jų poveikis būtų juntamas už nacionalinių rinkų ribų ir apimtų visą ES bendrąją rinką.

Veikdama išvien Europa gali pirmauti skaitmeninių finansų srityje ir taip palaikyti ekonomikos atgaivinimo pastangas bei teikti naudą Europos gyventojams ir įmonėms.

³¹ 2016 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1148 dėl priemonių aukštam bendram tinklų ir informacinių sistemų saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti (OL L 194, 2016 7 19, p. 1).